

**SZKOŁA PODSTAWOWA NR 2
IM. GEN. TADEUSZA KUTRZEBY W GOSTYNIU**

**WYMAGANIA EDUKACYJNE
GEOGRAFIA**

Spis treści

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z GEOGRAFII – KLASA 5	3
WYMAGANIA EDUKACYJNE Z GEOGRAFII – KLASA 6	8
WYMAGANIA EDUKACYJNE Z GEOGRAFII – KLASA 7	13
WYMAGANIA EDUKACYJNE Z GEOGRAFII – KLASA 8	24

WYMAGANIA EDUKACYJNE niezbędne do otrzymania przez ucznia poszczególnych ocen klasyfikacyjnych z geografii, wynikających z realizowanego przez nauczycieli programu nauczania

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z GEOGRAFII – KLASA 5	
MAPA POLSKI	
OCENA 2	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: mapa, skala, legenda mapy – wymienia elementy mapy – wyjaśnia znaczenie terminów: wysokość bezwzględna, wysokość względna – odczytuje wysokość bezwzględną obiektów na mapie poziomicowej – podaje nazwy barw stosowanych na mapach hipsometrycznych – wymienia różne rodzaje map – odczytuje informacje z planu miasta
OCENA 3	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – odczytuje za pomocą legendy znaki kartograficzne na mapie – stosuje legendę mapy do odczytania informacji – odczytuje skalę mapy – rozróżnia rodzaje skali – oblicza wysokość względną na podstawie wysokości bezwzględnej odczytanej z mapy – odczytuje informacje z mapy poziomicowej i mapy hipsometrycznej – wyszukuje w atlasie przykłady map: ogólnogeograficznej, krajobrazowej, turystycznej i planu miasta
OCENA 4	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozróżnia na mapie znaki punktowe, liniowe i powierzchniowe – rysuje podziałkę liniową – wyjaśnia, dlaczego każda mapa ma skalę – oblicza odległość na mapie wzdłuż linii prostej za pomocą skali liczbowej – wyjaśnia, jak powstaje mapa poziomicowa – wyjaśnia różnicę między obszarem nizinnym, wyżynnym a obszarem górskim – wyjaśnia różnicę między mapą ogólnogeograficzną a mapą krajobrazową – przedstawia sposoby orientowania mapy w terenie
OCENA 5	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – dobiera odpowiednią mapę w celu uzyskania określonych informacji geograficznych – przekształca skalę liczbową na mianowaną i podziałkę liniową – oblicza odległość w terenie za pomocą skali liczbowej – oblicza odległość w terenie za pomocą podziałki liniowej – oblicza długość trasy złożonej z odcinków za pomocą skali liczbowej – rozpoznaje przedstawione na mapach poziomicowych formy terenu – rozpoznaje formy ukształtowania powierzchni na mapie hipsometrycznej – omawia zastosowanie map cyfrowych – podaje różnice między mapą turystyczną a planem miasta
OCENA 6	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – posługuje się planem miasta w terenie – podaje przykłady wykorzystania map o różnej treści – analizuje treść map przedstawiających ukształtowanie powierzchni Polski – czyta treść mapy lub planu najbliższego otoczenia szkoły, odnosząc je do obserwowanych w terenie elementów środowiska geograficznego – projektuje i opisuje trasę wycieczki na podstawie mapy turystycznej lub planu miasta
KRAJOBRAZY POLSKI	
OCENA 2	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminu krajobraz – wymienia składniki krajobrazu – wymienia elementy krajobrazu najbliższej okolicy – wymienia pasy rzeźby terenu Polski – wskazuje na mapie Wybrzeże Słowińskie

	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia elementy krajobrazu nadmorskiego – wymienia główne miasta leżące na Wybrzeżu Słowińskim – wymienia po jednym przykładzie rośliny i zwierzęcia charakterystycznych dla Wybrzeża Słowińskiego – wskazuje na mapie Pojezierze Mazurskie – odczytuje z mapy nazwy największych jezior na Pojezierzu Mazurskim – wskazuje na mapie pas Nizin Środkowopolskich oraz Nizinę Mazowiecką – wskazuje na mapie największe rzeki przecinające Nizinę Mazowiecką – wskazuje na mapie największe miasta Niziny Mazowieckiej – podaje nazwę parku narodowego leżącego w pobliżu Warszawy – określa położenie Warszawy na mapie Polski – wymienia najważniejsze obiekty turystyczne Warszawy – wskazuje na mapie pas Wyżyn Polskich i Wyżynę Śląską – wskazuje na mapie największe miasta na Wyżynie Śląskiej – wskazuje na mapie Polski Wyżynę Lubelską – wymienia gleby i główne uprawy Wyżyny Lubelskiej – określa na podstawie mapy Polski położenie Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej – podaje nazwę parku narodowego leżącego na Wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej – podaje nazwy zwierząt żyjących w jaskiniach na Wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej – określa na podstawie mapy położenie Tatr – wskazuje na mapie Tatry Wysokie i Tatry Zachodnie
<p style="text-align: center;">OCENA 3</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – podaje różnicę między krajobrazem naturalnym a krajobrazem kulturowym – określa położenie najbliższej okolicy na mapie Polski – przedstawia główne cechy krajobrazu nadmorskiego na podstawie ilustracji – omawia cechy krajobrazu Pojezierza Mazurskiego – wymienia atrakcje turystyczne Pojezierza Mazurskiego – przedstawia cechy krajobrazu Niziny Mazowieckiej – wymienia atrakcje turystyczne Niziny Mazowieckiej – opisuje cechy krajobrazu wielkomięjskiego – wymienia główne cechy krajobrazu miejsko-przemysłowego Wyżyny Śląskiej – przedstawia cechy krajobrazu rolniczego Wyżyny Lubelskiej – omawia cechy krajobrazu Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej na podstawie ilustracji – wymienia dwa przykłady roślin charakterystycznych dla Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej – wskazuje na mapie najwyższe szczyty Tatr – wymienia cechy krajobrazu wysokogórskiego – omawia cechy pogody w górach – wymienia atrakcje turystyczne Tatr
<p style="text-align: center;">OCENA 4</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje pasy rzeźby terenu w Polsce – opisuje krajobraz najbliższej okolicy w odniesieniu do pasów rzeźby terenu – opisuje wpływ wody i wiatru na nadmorski krajobraz – przedstawia sposoby gospodarowania w krajobrazie nadmorskim – opisuje zajęcia mieszkańców regionu nadmorskiego – przedstawia wpływ lądolodu na krajobraz pojezierzy – omawia cechy krajobrazu przekształconego przez człowieka na Nizinie Mazowieckiej – przedstawia najważniejsze obiekty dziedzictwa kulturowego w stolicy – omawia znaczenie węgla kamiennego na Wyżynie Śląskiej – charakteryzuje życie i zwyczaje mieszkańców Wyżyny Śląskiej – omawia na podstawie ilustracji powstawanie wąwozów lessowych – charakteryzuje czynniki wpływające na krajobraz rolniczy Wyżyny Lubelskiej – charakteryzuje na podstawie ilustracji rzeźbę krasową i formy krasowe Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej – opisuje na podstawie ilustracji piętra roślinności w Tatrach – opisuje zajęcia i zwyczaje mieszkańców Podhala

OCENA 5	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – dokonuje oceny krajobrazu najbliższego otoczenia szkoły pod względem jego piękna oraz ładu i estetyki zagospodarowania – porównuje na podstawie mapy Polski i ilustracji rzeźbę terenu w poszczególnych pasach – wyjaśnia na podstawie ilustracji, jak powstaje jezioro przybrzeżne – wymienia obiekty dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego Wybrzeża Słowińskiego oraz wskazuje je na mapie – wyjaśnia znaczenie turystyki na Wybrzeżu Słowińskim – charakteryzuje najważniejsze obiekty dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego na Nizinie Mazowieckiej – opisuje zabudowę i sieć komunikacyjną Warszawy – omawia atrakcje turystyczne na Szlaku Zabytków Techniki – opisuje za pomocą przykładów rolnictwo na Wyżynie Lubelskiej – opisuje najważniejsze obiekty dziedzictwa kulturowego Wyżyny Lubelskiej – charakteryzuje na podstawie mapy atrakcje turystyczne Szlaku Orlich Gniazd – przedstawia argumenty potwierdzające różnicę w krajobrazie Tatr Wysokich i Tatr Zachodnich – opisuje dziedzictwo przyrodnicze Tatr
OCENA 6	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – proponuje zmiany w zagospodarowaniu terenu najbliższej okolicy – prezentuje projekt planu zagospodarowania terenu wokół szkoły – przygotowuje prezentację multimedialną na temat Wybrzeża Słowińskiego z uwzględnieniem elementów krajobrazu naturalnego i kulturowego – przedstawia zróżnicowanie krajobrazu krain geograficznych w pasie pojezierzy na podstawie mapy – analizuje na podstawie dodatkowych źródeł informacji oraz map tematycznych warunki rozwoju rolnictwa na Nizinie Mazowieckiej – planuje na podstawie planu miasta wycieczkę po Warszawie – przedstawia pozytywne i negatywne zmiany w krajobrazie Wyżyny Śląskiej wynikające z działalności człowieka – analizuje na podstawie dodatkowych źródeł informacji oraz map tematycznych warunki sprzyjające rozwojowi rolnictwa na Wyżynie Lubelskiej – przedstawia historię zamków znajdujących się na Szlaku Orlich Gniazd – wyjaśnia negatywny wpływ turystyki na środowisko Tatr
LĄDY I OCEANY	
OCENA 2	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na globusie i mapie świata bieguny, równik, południk zerowy i 180°, półkule, zwrotniki i koła podbiegunowe – wymienia nazwy kontynentów i oceanów oraz wskazuje ich położenie na globusie i mapie – wymienia największych podróżników biorących udział w odkryciach geograficznych
OCENA 3	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, co to są siatka geograficzna i siatka kartograficzna – wskazuje główne kierunki geograficzne na globusie – porównuje powierzchnię kontynentów i oceanów na podstawie diagramów – wskazuje akweny morskie na trasach pierwszych wypraw geograficznych
OCENA 4	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – podaje przyczyny odkryć geograficznych – wskazuje na mapie wielkie formy ukształtowania powierzchni Ziemi i akweny morskie na trasie wyprawy geograficznej Marca Polo – opisuje na podstawie mapy szlaki wypraw Ferdynanda Magellana i Krzysztofa Kolumba
OCENA 5	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – określa na globusie i mapie położenie punktów, kontynentów i oceanów na kuli ziemskiej – opisuje podróże odkrywcze w okresie od XVII w. do XX w.

OCENA 6	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - oblicza różnicę wysokości między najwyższym szczytem na Ziemi a największą głębokością w oceanach - przedstawia znaczenie odkryć geograficznych
KRAJOBRAZY ŚWIATA	
OCENA 2	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminu pogoda - wymienia składniki pogody - wyjaśnia znaczenie terminu klimat - wymienia na podstawie mapy tematycznej strefy klimatyczne Ziemi - wymienia na podstawie ilustracji strefy krajobrazowe Ziemi - wskazuje na mapie strefy wilgotnych lasów równikowych oraz lasów liściastych i mieszanych strefy umiarkowanej - podaje nazwy warstw wilgotnego lasu równikowego i wskazuje te warstwy na ilustracji - rozpoznaje rośliny i zwierzęta typowe dla lasów równikowych oraz lasów liściastych i mieszanych - wyjaśnia znaczenie terminów: sawanna, step - wskazuje na mapie strefy sawann i stepów - wymienia gatunki roślin i zwierząt charakterystyczne dla sawann i stepów - wyjaśnia znaczenie terminu pustynia - wskazuje na mapie obszary występowania pustyń gorących i pustyń lodowych - rozpoznaje rośliny i zwierzęta charakterystyczne dla pustyń gorących i pustyń lodowych - wskazuje na mapie położenie stref krajobrazów śródziemnomorskich - wymienia na podstawie mapy państwa leżące nad Morzem Śródziemnym - rozpoznaje rośliny i zwierzęta charakterystyczne dla strefy śródziemnomorskiej - wymienia gatunki upraw charakterystycznych dla strefy śródziemnomorskiej - wyjaśnia znaczenie terminów: tajga, tundra, wieloletnia zmarzlina - wskazuje na mapie położenie stref tajgi i tundry - rozpoznaje gatunki roślin i zwierząt charakterystyczne dla tajgi i tundry - wskazuje na mapie Himalaje - wymienia charakterystyczne dla Himalajów gatunki roślin i zwierząt
OCENA 3	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia różnicę między pogodą a klimatem - odczytuje z klimatogramu temperaturę powietrza i wielkość opadów atmosferycznych w danym miesiącu - wymienia typy klimatów w strefie umiarkowanej - omawia na podstawie mapy stref klimatycznych i klimatogramów klimat strefy wilgotnych lasów równikowych oraz klimat strefy lasów liściastych i mieszanych - omawia na podstawie ilustracji warstwową budowę lasów strefy umiarkowanej - wyjaśnia znaczenie terminów: preria, pampa - omawia charakterystyczne cechy klimatu stref sawann i stepów - opisuje na podstawie ilustracji świat roślin i zwierząt pustyń gorących i pustyń lodowych - wymienia cechy charakterystyczne klimatu śródziemnomorskiego - wymienia obiekty turystyczne w basenie Morza Śródziemnego - wymienia charakterystyczne cechy klimatu stref tajgi i tundry - wskazuje na mapie położenie najwyższych łańcuchów górskich innych niż Himalaje - charakteryzuje krajobraz wysokogórski w Himalajach - opisuje świat roślin i zwierząt w Himalajach
OCENA 4	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wskazuje na mapie klimatycznej obszary o najwyższej oraz najniższej średniej rocznej temperaturze powietrza - wskazuje na mapie klimatycznej obszary o największej i najmniejszej rocznej sumie opadów - porównuje temperaturę powietrza i opady atmosferyczne w klimacie morskim i kontynentalnym - wymienia kryteria wydzielenia stref krajobrazowych - przedstawia na podstawie ilustracji układ stref krajobrazowych na półkuli północnej

	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje warstwy wilgotnego lasu równikowego – charakteryzuje na podstawie ilustracji krajobrazy sawann i stepów – omawia klimat stref pustyń gorących i pustyń lodowych – omawia rzeźbę terenu pustyń gorących – omawia cechy krajobrazu śródziemnomorskiego – charakteryzuje cechy krajobrazu tajgi i tundry – charakteryzuje na podstawie ilustracji piętra roślinne w Himalajach
OCENA 5	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – oblicza średnią roczną temperaturę powietrza – oblicza różnicę między średnią temperatura powietrza w najcieplejszym miesiącu i najzimniejszym miesiącu roku – oblicza roczną sumę opadów – prezentuje przykłady budownictwa, sposoby gospodarowania i zajęcia mieszkańców stref wilgotnych lasów równikowych oraz lasów liściastych i mieszanych – porównuje cechy krajobrazu sawann i stepów – omawia przykłady budownictwa i sposoby gospodarowania w strefach pustyń gorących i pustyń lodowych – prezentuje przykłady budownictwa i sposoby gospodarowania w strefie śródziemnomorskiej – porównuje budownictwo i życie mieszkańców stref tajgi i tundry – analizuje zmienność warunków klimatycznych w Himalajach i jej wpływ na życie ludności
OCENA 6	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – przedstawia zróżnicowanie temperatury powietrza i opadów atmosferycznych na Ziemi na podstawie map tematycznych – omawia wpływ człowieka na krajobrazy Ziemi – porównuje wilgotne lasy równikowe z lasami liściastymi i mieszanymi strefy umiarkowanej pod względem klimatu, roślinności i świata zwierząt – analizuje strefy sawann i stepów pod względem położenia, warunków klimatycznych i głównych cech krajobrazu – przedstawia podobieństwa i różnice między krajobrazami pustyń gorących i pustyń lodowych – opisuje na podstawie dodatkowych źródeł informacji zróżnicowanie przyrodnicze i kulturowe strefy śródziemnomorskiej – porównuje rozmieszczenie stref krajobrazowych na Ziemi i pięter roślinności w górach

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z GEOGRAFII – KLASA 6	
WSPÓLRZĘDNE GEOGRAFICZNE	
OCENA 2	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na mapie lub na globusie równik, południki 0° i 180° oraz półkule: południową, północną, wschodnią i zachodnią – podaje symbole oznaczające kierunki geograficzne – wyjaśnia, do czego służą współrzędne geograficzne
OCENA 3	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> – wymienia cechy południków i równoleżników – podaje wartości południków i równoleżników w miarach kątowych – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>długość geograficzna, szerokość geograficzna</i> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>rozciągłość południkowa, rozciągłość równoleżnikowa</i>
OCENA 4	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> – odczytuje szerokość geograficzną i długość geograficzną wybranych punktów na globusie i mapie – odszukuje obiekty na mapie na podstawie podanych współrzędnych geograficznych
OCENA 5	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> – określa położenie matematycznogeograficzne punktów i obszarów na mapie świata i mapie Europy – wyznacza współrzędne geograficzne na podstawie mapy drogowej – oblicza rozciągłość południkową i rozciągłość równoleżnikową wybranych obszarów na Ziemi – wyznacza współrzędne geograficzne punktu, w którym się znajduje, za pomocą aplikacji obsługującej mapy w smartfonie lub komputerze
OCENA 6	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> – wyznacza w terenie współrzędne geograficzne dowolnych punktów za pomocą mapy i odbiornika GPS
RUCHY ZIEMI	
OCENA 2	Uczeń <ul style="list-style-type: none"> – wymienia rodzaje ciał niebieskich znajdujących się w Układzie Słonecznym, – wymienia planety Układu Słonecznego w kolejności od znajdującej się najbliższej Słońca do tej, która jest położona najdalej – wyjaśnia, na czym polega ruch obrotowy Ziemi – wyjaśnia znaczenie terminu <i>górowanie Słońca</i> – określa czas trwania ruchu obrotowego – demonstruje ruch obrotowy Ziemi przy użyciu modeli – wyjaśnia, na czym polega ruch obiegowy Ziemi – demonstruje ruch obiegowy Ziemi przy użyciu modeli – wymienia daty rozpoczęcia astronomicznych pór roku – wskazuje na globusie i mapie strefy oświetlenia Ziemi
OCENA 3	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>gwiazda, planeta, planetoida, meteor, meteoryt, kometa</i> – podaje różnicę między gwiazdą a planetą – wymienia cechy ruchu obrotowego Ziemi – omawia występowanie dnia i nocy jako głównego następstwa ruchu obrotowego – podaje cechy ruchu obiegowego Ziemi – wymienia strefy oświetlenia Ziemi i wskazuje ich granice na mapie lub globusie
OCENA 4	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje rodzaje ciał niebieskich przedstawionych na ilustracji – opisuje dzienną wędrówkę Słońca po niebie, posługując się ilustracją lub planszą – omawia wędrówkę Słońca po niebie w różnych porach roku na podstawie ilustracji – omawia przebieg linii zmiany daty – przedstawia zmiany w oświetleniu Ziemi w pierwszych dniach astronomicznych pór roku

	<p>na podstawie ilustracji</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia następstwa ruchu obiegowego Ziemi – wyjaśnia, na jakiej podstawie wyróżnia się strefy oświetlenia Ziemi
OCENA 5	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – opisuje budowę Układu Słonecznego – wyjaśnia zależność między kątem padania promieni słonecznych a długością cienia gnomonu lub drzewa na podstawie ilustracji – określa różnicę między czasem strefowym a czasem słonecznym na kuli ziemskiej – wyjaśnia przyczyny występowania dnia polarnego i nocy polarnej – charakteryzuje strefy oświetlenia Ziemi z uwzględnieniem kąta padania promieni słonecznych, czasu trwania dnia i nocy oraz występowania pór roku
OCENA 6	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia związek między ruchem obrotowym Ziemi a takimi zjawiskami jak pozorna wędrówka Słońca po niebie, górowanie Słońca, występowanie dnia i nocy, dobowy rytm życia człowieka i przyrody, występowanie stref czasowych, – określa czas strefowy na podstawie mapy stref czasowych – wykazuje związek między położeniem geograficznym obszaru a wysokością górowania Słońca – wykazuje związek między ruchem obiegowym Ziemi a strefami jej oświetlenia oraz strefowym zróżnicowaniem klimatów i krajobrazów na Ziemi
SRODOWISKO PRZYRODNICZE I LUDNOŚĆ EUROPY	
OCENA 2	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – określa położenie Europy na mapie świata – wymienia nazwy większych mórz, zatok, cieśnin i wysp Europy i wskazuje je na mapie – wskazuje przebieg umownej granicy między Europą a Azją – wymienia elementy krajobrazu Islandii na podstawie fotografii – wymienia strefy klimatyczne w Europie na podstawie mapy klimatycznej – wskazuje na mapie obszary w Europie o cechach klimatu morskiego i kontynentalnego – podaje liczbę państw Europy – wskazuje na mapie politycznej największe i najmniejsze państwa Europy – wymienia czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności Europy – wyjaśnia znaczenie terminu <i>gęstość zaludnienia</i> – wskazuje na mapie rozmieszczenia ludności obszary o dużej i małej gęstości zaludnienia – wymienia starzejące się kraje Europy – wymienia grupy ludów zamieszkujących Europę na podstawie mapy tematycznej – wymienia główne języki i religie występujące w Europie – wskazuje Paryż i Londyn na mapie Europy
OCENA 3	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia przebieg umownej granicy między Europą a Azją – wymienia czynniki decydujące o długości linii brzegowej Europy – wymienia największe kraje geograficzne Europy i wskazuje je na mapie – opisuje położenie geograficzne Islandii na podstawie mapy ogólnogeograficznej – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>wulkan, magma, erupcja, lawa, bazalt</i> – przedstawia kryterium wyróżniania stref klimatycznych – omawia cechy wybranych typów i odmian klimatu Europy na podstawie klimatogramów – wymienia i wskazuje na mapie politycznej Europy państwa powstałe na przełomie lat 80. i 90. XX w. – omawia rozmieszczenie ludności w Europie na podstawie mapy rozmieszczenia ludności, przedstawia liczbę ludności Europy na tle liczby ludności pozostałych kontynentów na podstawie wykresów – charakteryzuje zróżnicowanie językowe ludności Europy na podstawie mapy tematycznej, – wymienia przyczyny migracji ludności, wymienia kraje imigracyjne i kraje emigracyjne w Europie – wymienia cechy krajobrazu wielkomięjskiego – wymienia i wskazuje na mapie największe miasta Europy i świata

	<ul style="list-style-type: none"> – porównuje miasta Europy z miastami świata na podstawie wykresów
OCENA 4	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – opisuje ukształtowanie powierzchni Europy na podstawie mapy ogólnogeograficznej – opisuje położenie Islandii względem płyt litosfery na podstawie mapy geologicznej – wymienia przykłady obszarów występowania trzęsień ziemi i wybuchów wulkanów na świecie na podstawie mapy geologicznej i mapy ogólnogeograficznej – omawia czynniki wpływające na zróżnicowanie klimatyczne Europy na podstawie map klimatycznych – podaje różnice między strefami klimatycznymi, które znajdują się w Europie, – charakteryzuje zmiany liczby ludności Europy – analizuje strukturę wieku i płci ludności na podstawie piramid wieku i płci ludności wybranych krajów Europy – przedstawia przyczyny zróżnicowania narodowościowego i językowego ludności w Europie – omawia zróżnicowanie kulturowe i religijne w Europie – przedstawia zalety i wady życia w wielkim mieście – omawia położenie i układ przestrzenny Londynu i Paryża na podstawie map
OCENA 5	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – porównuje ukształtowanie powierzchni wschodniej i zachodniej oraz północnej i południowej części Europy – wyjaśnia przyczyny występowania gejzerów na Islandii – omawia strefy klimatyczne w Europie i charakterystyczną dla nich roślinność na podstawie klimatogramów i fotografii – omawia wpływ prądów morskich na temperaturę powietrza w Europie – omawia wpływ ukształtowania powierzchni na klimat Europy – porównuje piramidy wieku i płci społeczeństw: młodego i starzejącego się – przedstawia skutki zróżnicowania kulturowego ludności Europy – przedstawia korzyści i zagrożenia związane z migracjami ludności – porównuje Paryż i Londyn pod względem ich znaczenia na świecie
OCENA 6	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia wpływ działalności lądolodu na ukształtowanie północnej części Europy na podstawie mapy i dodatkowych źródeł informacji – wyjaśnia wpływ położenia na granicy płyt litosfery na występowanie wulkanów i trzęsień ziemi na Islandii – wyjaśnia, dlaczego w Europie na tej samej szerokości geograficznej występują różne typy i odmiany klimatu – podaje zależności między strefami oświetlenia Ziemi a strefami klimatycznymi na podstawie ilustracji oraz map klimatycznych – przedstawia rolę Unii Europejskiej w przemianach społecznych i gospodarczych Europy – analizuje przyczyny i skutki starzenia się społeczeństw Europy – opisuje działania, które można podjąć, aby zmniejszyć tempo starzenia się społeczeństwa Europy – omawia przyczyny nielegalnej imigracji do Europy, – ocenia skutki migracji ludności między państwami Europy oraz imigracji ludności z innych kontynentów – ocenia rolę i funkcje Paryża i Londynu jako wielkich metropolii
GOSPODARKA EUROPY	
OCENA 2	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia zadania i funkcje rolnictwa – wyjaśnia znaczenie terminu <i>plony</i> – wymienia główne cechy środowiska przyrodniczego Danii i Węgier na podstawie mapy ogólnogeograficznej Europy – wymienia rośliny uprawne i zwierzęta hodowlane – największym znaczeniu dla rolnictwa Danii i Węgier – wymienia zadania i funkcje przemysłu – wymienia znane i cenione na świecie francuskie wyroby przemysłowe

	<ul style="list-style-type: none"> – podaje przykłady odnawialnych i nieodnawialnych źródeł energii na podstawie schematu – rozpoznaje typy elektrowni na podstawie fotografii – wymienia walory przyrodnicze Europy Południowej na podstawie mapy ogólnogeograficznej – wymienia atrakcje turystyczne w wybranych krajach Europy Południowej na podstawie mapy tematycznej i fotografii
OCENA 3	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – przedstawia główne cechy środowiska przyrodniczego Danii i Węgier sprzyjające rozwojowi rolnictwa na podstawie map ogólnogeograficznych i tematycznych – wymienia czynniki rozwoju przemysłu we Francji – podaje przykłady działów nowoczesnego przemysłu we Francji – wymienia czynniki wpływające na strukturę produkcji energii w Europie – podaje główne zalety i wady różnych typów elektrowni – omawia walory kulturowe Europy Południowej na podstawie fotografii – wymienia elementy infrastruktury turystycznej na podstawie fotografii oraz tekstów źródłowych
OCENA 4	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia warunki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze rozwoju rolnictwa w Europie – omawia rozmieszczenie najważniejszych upraw i hodowli w Danii i na Węgrzech na podstawie map rolnictwa tych krajów – wyjaśnia, czym się charakteryzuje nowoczesny przemysł we Francji – omawia zmiany w wykorzystaniu źródeł energii w Europie w XX i XXI w. na podstawie wykresu – omawia znaczenie turystyki w krajach Europy Południowej na podstawie wykresów dotyczących liczby turystów i wpływów z turystyki
OCENA 5	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – porównuje wydajność rolnictwa Danii i Węgier na podstawie wykresów – wyjaśnia znaczenie nowoczesnych usług we Francji na podstawie diagramów przedstawiających strukturę zatrudnienia według sektorów oraz strukturę wytwarzania PKB we Francji – charakteryzuje usługi turystyczne i transportowe we Francji – przedstawia zalety i wady elektrowni jądrowych – omawia wpływ rozwoju turystyki na infrastrukturę turystyczną oraz strukturę zatrudnienia w krajach Europy Południowej
OCENA 6	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, dlaczego w Europie występują korzystne warunki przyrodnicze do rozwoju rolnictwa – przedstawia pozytywne i negatywne skutki rozwoju nowoczesnego rolnictwa w Europie – omawia rolę i znaczenie nowoczesnego przemysłu i usług we Francji – analizuje wpływ warunków środowiska przyrodniczego w wybranych krajach Europy na wykorzystanie różnych źródeł energii
SĄSIEDZI POLSKI	
OCENA 2	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia główne działy przetwórstwa przemysłowego w Niemczech na podstawie diagramu kołowego – wskazuje na mapie Nadrenię Północną-Westfalię – wymienia walory przyrodnicze i kulturowe Czech i Słowacji – wymienia atrakcje turystyczne w Czechach i na Słowacji – wymienia walory przyrodnicze Litwy i Białorusi – przedstawia główne atrakcje turystyczne Litwy i Białorusi – omawia położenie geograficzne Ukrainy na podstawie mapy ogólnogeograficznej – wymienia surowce mineralne Ukrainy na podstawie mapy gospodarczej – wskazuje na mapie największe krainy geograficzne Rosji – wymienia surowce mineralne Rosji na podstawie mapy gospodarczej – wymienia i lokalizuje na mapie Rosji główne obszary upraw

	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na mapie sąsiadów Polski – wymienia przykłady współpracy Polski z sąsiednimi krajami
OCENA 3	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia znaczenie przemysłu w niemieckiej gospodarce – wymienia znane i cenione na świecie niemieckie wyroby przemysłowe – rozpoznaje obiekty z <i>Listy światowego dziedzictwa UNESCO</i> w Czechach i na Słowacji na ilustracjach – przedstawia atrakcje turystyczne Litwy i Białorusi na podstawie mapy tematycznej i fotografii – wymienia na podstawie mapy cechy środowiska przyrodniczego Ukrainy sprzyjające rozwojowi gospodarki – wskazuje na mapie obszary, nad którymi Ukraina utraciła kontrolę – wymienia główne gałęzie przemysłu Rosji na podstawie mapy gospodarczej – wymienia najważniejsze rośliny uprawne w Rosji na podstawie mapy gospodarczej – podaje nazwy euroregionów na podstawie mapy
OCENA 4	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia przyczyny zmian zapoczątkowanych w przemyśle w Niemczech w latach 60. XX w. – analizuje strukturę zatrudnienia w przemyśle w Niemczech na podstawie diagramu kołowego – charakteryzuje środowisko przyrodnicze Czech i Słowacji na podstawie mapy ogólnogeograficznej – omawia znaczenie turystyki aktywnej na Słowacji – omawia środowisko przyrodnicze Litwy i Białorusi na podstawie mapy ogólnogeograficznej – podaje czynniki wpływające na atrakcyjność turystyczną Litwy i Białorusi – podaje przyczyny zmniejszania się liczby ludności Ukrainy na podstawie wykresu i schematu – omawia cechy środowiska przyrodniczego Rosji na podstawie mapy ogólnogeograficznej – wyjaśnia, jakie czynniki wpływają na stan gospodarki Rosji – omawia znaczenie usług w Rosji – charakteryzuje relacje Polski z Rosją podstawie dodatkowych źródeł
OCENA 5	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – przedstawia główne kierunki zmian przemysłu w Nadrenii Północnej-Westfalii na podstawie mapy i fotografii – charakteryzuje nowoczesne przetwórstwo przemysłowe w Nadrenii Północnej-Westfalii na podstawie mapy – porównuje cechy środowiska przyrodniczego Czech i Słowacji – opisuje przykłady atrakcji turystycznych i rekreacyjnosportowych Czech i Słowacji na podstawie fotografii – porównuje walory przyrodnicze Litwy i Białorusi na podstawie mapy ogólnogeograficznej i fotografii – podaje przyczyny konfliktów na Ukrainie – omawia czynniki lokalizacji głównych okręgów przemysłowych Rosji – wyjaśnia znaczenie przemysłu w gospodarce Rosji – opisuje stosunki Polski z sąsiadami na podstawie dodatkowych źródeł
OCENA 6	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia wpływ sektora kreatywnego na gospodarkę Nadrenii Północnej-Westfalii – udowadnia, że Niemcy są światową potęgą gospodarczą na podstawie danych statystycznych oraz map gospodarczych – udowadnia, że Czechy i Słowacja to kraje atrakcyjne pod względem turystycznym – projektuje wycieczkę na Litwę i Białoruś, posługując się różnymi mapami – analizuje konsekwencje gospodarcze konfliktów na Ukrainie – charakteryzuje atrakcje turystyczne Ukrainy na podstawie dodatkowych źródeł oraz fotografii – omawia wpływ konfliktu z Ukrainą na Rosję – uzasadnia potrzebę utrzymywania dobrych relacji z sąsiadami Polski

	– przygotowuje pracę (np. album, plakat, prezentację multimedialną) na temat inicjatyw zrealizowanych w najbliższym euroregionie na podstawie dodatkowych źródeł informacji
--	---

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z GEOGRAFII – KLASA 7	
PODSTAWY GEOGRAFII	
OCENA 2	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminu geografia – przedstawia podział nauk geograficznych – podaje wymiary Ziemi – wyjaśnia znaczenie terminów: siatka geograficzna, południk, równoleżnik, zwrotnik, długość geograficzna, szerokość geograficzna – wskazuje na globusie i na mapie południk: 0° i 180° oraz półkulę wschodnią i półkulę zachodnią – wskazuje na globusie i na mapie równik oraz półkule: północną i południową – wyjaśnia znaczenie terminów: mapa, skala, siatka kartograficzna, legenda mapy – wymienia elementy mapy – wymienia rodzaje skal – wyjaśnia znaczenie terminów: wysokość względna, wysokość bezwzględna, poziomica – odczytuje z mapy wysokość bezwzględną – podaje na podstawie atlasu nazwy map ogólnogeograficznych i tematycznych
OCENA 3	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – przedstawia różnicę między geografiami fizyczną a geografiami społeczno-ekonomiczną – wymienia źródła informacji geograficznej – podaje cechy kształtu Ziemi – odczytuje wartości szerokości geograficznej zwrotników, kół podbiegunowych oraz biegunów – podaje cechy siatki geograficznej – określa położenie geograficzne punktów i obszarów na mapie – wyjaśnia różnicę między siatką kartograficzną a siatką geograficzną – szereguje skale od największej do najmniejszej – podaje różnicę między wysokością względną i wysokością bezwzględną – określa na podstawie rysunku poziomicowego cechy ukształtowania powierzchni terenu – charakteryzuje mapy ze względu na ich przeznaczenie
OCENA 4	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, czym się zajmują poszczególne nauki geograficzne – przedstawia poglądy na kształt Ziemi – wymienia dowody na kulistość Ziemi – wymienia cechy południków i równoleżników – odczytuje długość i szerokość geograficzną na globusie i na mapie – odszukuje obiekty na mapie na podstawie podanych współrzędnych geograficznych – przedstawia skalę w postaci mianowanej i podziałki liniowej – wymienia metody prezentacji zjawisk na mapach – omawia sposoby przedstawiania rzeźby terenu na mapie – oblicza wysokości względne – omawia podział map ze względu na treść, skalę i przeznaczenie
OCENA 5	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – podaje przykłady praktycznego zastosowania geografii – wyjaśnia różnicę między elipsoidą a geoidą – wyjaśnia znaczenie układu współrzędnych geograficznych – oblicza na podstawie współrzędnych geograficznych rozciągłość równoleżnikową i południkową – analizuje treści map wykonanych w różnych skalach – posługuje się skalą mapy do obliczania odległości w terenie i na mapie – omawia metody prezentacji zjawisk na mapach – charakteryzuje rzeźbę terenu na podstawie rysunku poziomicowego i mapy ogólnogeograficznej

	<ul style="list-style-type: none"> – odszukuje w atlasie mapy i określa ich przynależność do poszczególnych rodzajów
OCENA 6	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – określa przedmiot badań poszczególnych nauk geograficznych – ocenia znaczenie umiejętności określania współrzędnych geograficznych w życiu człowieka – oblicza skalę mapy na podstawie odległości rzeczywistej między obiektami przedstawionymi na mapie – wskazuje możliwość praktycznego wykorzystania map w różnych skalach – interpretuje treści różnego rodzaju map i przedstawia ich zastosowanie
ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE POLSKI	
OCENA 2	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – podaje cechy położenia Polski w Europie na podstawie mapy ogólnogeograficznej – podaje całkowitą i administracyjną powierzchnię Polski – wskazuje na mapie geometryczny środek Polski – wymienia kraje sąsiadujące z Polską i wskazuje je na mapie – podaje długość granic z sąsiadującymi państwami – wyjaśnia znaczenie terminu geologia – wymienia najważniejsze wydarzenia geologiczne na obszarze Polski – wyjaśnia znaczenie terminów plejstocen i holocen – wyjaśnia znaczenie terminów krajobraz polodowcowy i rzeźba glacialna – wymienia formy terenu utworzone na obszarze Polski przez lądolód skandynawski – wymienia pasy rzeźby terenu Polski i wskazuje je na mapie – wymienia główne rodzaje skał – wyjaśnia znaczenie terminów: pogoda, klimat, ciśnienie atmosferyczne niż baryczny, wyż baryczny – wymienia cechy klimatu morskiego i klimatu kontynentalnego – wymienia elementy klimatu – wyjaśnia znaczenie terminu średnia dobowa wartość temperatury powietrza – wymienia czynniki, które warunkują zróżnicowanie temperatury powietrza i wielkość opadów w Polsce – wymienia rodzaje wiatrów – wyjaśnia znaczenie terminów: system rzeczny, dorzecze, zlewisko, przepływ – wskazuje na mapie główne rzeki Europy i Polski – określa na podstawie mapy ogólnogeograficznej położenie Morza Bałtyckiego – podaje główne cechy fizyczne Bałtyku – wyjaśnia znaczenie terminów: gleba, czynniki glebotwórcze, proces glebotwórczy, profil glebowy, poziomy glebowe – wymienia typy gleb w Polsce – wyjaśnia znaczenie terminu lesistość – wymienia różne rodzaje lasów w Polsce – wymienia formy ochrony przyrody w Polsce – wskazuje na mapie Polski parki narodowe

<p>OCENA</p> <p>3</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia cechy położenia Europy i Polski na podstawie mapy ogólnogeograficznej – opisuje granicę między Europą a Azją na podstawie mapy ogólnogeograficznej Europy – odczytuje szerokość i długość geograficzną wybranych punktów na mapie Polski i Europy – wskazuje na mapie przebieg granic Polski – omawia na podstawie mapy płytową budowę litosfery – omawia proces powstawania gór – wymienia na podstawie mapy geologicznej ruchy górotwórcze w Europie i w Polsce – wymienia i wskazuje na mapie ogólnogeograficznej góry fałdowe, zrębowe oraz wulkaniczne w Europie i w Polsce – omawia zlodowacenia na obszarze Polski – opisuje nizinne i górskie formy polodowcowe – porównuje krzywą hipsograficzną Polski i Europy – dokonuje podziału surowców mineralnych – wymienia strefy klimatyczne świata na podstawie mapy tematycznej – podaje cechy przejściowości klimatu Polski – podaje zróżnicowanie długości okresu wegetacyjnego w Polsce na podstawie mapy tematycznej – opisuje wody Europy na podstawie mapy ogólnogeograficznej – rozpoznaje typy ujść rzecznych – charakteryzuje temperaturę wód oraz zasolenie Bałtyku na tle innych mórz świata – opisuje świat roślin i zwierząt Bałtyku – opisuje charakterystyczne typy gleb w Polsce – przedstawia na podstawie mapy tematycznej rozmieszczenie gleb na obszarze Polski – omawia na podstawie danych statystycznych wskaźnik lesistości Polski – omawia strukturę gatunkową lasów w Polsce – podaje przykłady rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych i pomników przyrody na obszarze wybranego regionu – charakteryzuje wybrane parki narodowe w Polsce
<p>OCENA</p> <p>4</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – oblicza rozciągłość południkową i rozciągłość równoleżnikową Europy i Polski – charakteryzuje na podstawie map geologicznych obszar Polski na tle struktur geologicznych Europy – opisuje cechy różnych typów genetycznych gór – przedstawia współczesne obszary występowania lodowców na Ziemi i wskazuje je na mapie ogólnogeograficznej świata – charakteryzuje działalność rzeźbotwórczą lądolodu i lodowców górskich na obszarze Polski – omawia na podstawie mapy ogólnogeograficznej cechy ukształtowania powierzchni Europy i Polski – opisuje rozmieszczenie surowców mineralnych w Polsce na podstawie mapy tematycznej – omawia warunki klimatyczne w Europie – charakteryzuje czynniki kształtujące klimat w Polsce – odczytuje wartości temperatury powietrza i wielkości opadów atmosferycznych z klimatogramów – wyjaśnia, na czym polega asymetria dorzeczy Wisły i Odry – opisuje na podstawie mapy cechy oraz walory Wisły i Odry – charakteryzuje i rozpoznaje typy wybrzeży Bałtyku – wyróżnia najważniejsze cechy wybranych typów gleb na podstawie profili glebowych – omawia funkcje lasów – omawia na podstawie mapy Polski przestrzenne zróżnicowanie lesistości w Polsce – ocenia rolę parków narodowych i innych form ochrony przyrody w zachowaniu naturalnych walorów środowiska przyrodniczego
<p>OCENA</p> <p>5</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozróżnia konsekwencje położenia matematycznego, fizycznogeograficznego oraz geopolitycznego Polski – opisuje jednostki geologiczne Polski i podaje ich charakterystyczne cechy

	<ul style="list-style-type: none"> – określa na podstawie mapy geologicznej obszary poszczególnych fałdowań na terenie Europy i Polski – opisuje mechanizm powstawania lodowców – wykazuje pasowość rzeźby terenu Polski – przedstawia czynniki kształtujące rzeźbę powierzchni Polski – rozpoznaje główne skały występujące na terenie Polski – podaje przykłady gospodarczego wykorzystania surowców mineralnych w Polsce – opisuje pogodę kształtowaną przez główne masy powietrza napływające nad teren Polski – opisuje na podstawie map tematycznych rozkład temperatury powietrza oraz opadów atmosferycznych w Polsce – omawia niszczącą i budującą działalność Bałtyku – omawia procesy i czynniki glebotwórcze – opisuje typy zbiorowisk leśnych w Polsce – opisuje unikalne na skalę światową obiekty przyrodnicze objęte ochroną na terenie Polski – ocenia najważniejsze działania w zakresie ochrony środowiska
<p style="text-align: center;">OCENA 6</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wykazuje konsekwencje rozciągłości południkowej i rozciągłości równoleżnikowej Polski i Europy – wykazuje zależność między występowaniem ruchów górotwórczych w Europie a współczesnym ukształtowaniem powierzchni Polski – wykazuje zależność między występowaniem zlodowaceń w Europie a współczesnym ukształtowaniem powierzchni Polski – opisuje wpływ wydobycia surowców mineralnych na środowisko przyrodnicze – wykazuje wpływ zmienności pogody w Polsce na rolnictwo, transport i turystykę – ocenia znaczenie gospodarcze rzek Polski – analizuje główne źródła zanieczyszczeń Morza Bałtyckiego – ocenia przydatność przyrodniczą i gospodarczą lasów w Polsce – podaje argumenty przemawiające za koniecznością zachowania walorów dziedzictwa przyrodniczego – planuje wycieczkę do parku narodowego lub rezerwatu przyrody
LUDNOŚĆ I URBANIZACJA W POLSCE	
<p style="text-align: center;">OCENA 2</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na mapie politycznej Europy największe i najmniejsze państwa Europy – wskazuje na mapie administracyjnej Polski poszczególne województwa i ich stolicy – wyjaśnia znaczenie terminów: demografia, przyrost naturalny, współczynnik przyrostu naturalnego, współczynnik urodzeń, współczynnik zgonów – wymienia na podstawie danych statystycznych państwa o różnym współczynniku przyrostu naturalnego w Europie – wyjaśnia znaczenie terminów: piramida płci i wieku, średnia długość trwania życia – odczytuje dane dotyczące struktury płci i wieku oraz średniej długości trwania życia w Polsce na podstawie danych statystycznych – wyjaśnia znaczenie terminu wskaźnik gęstości zaludnienia – wymienia czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności w Polsce – wyjaśnia znaczenie terminów: migracja, emigracja, imigracja, saldo migracji, przyrost rzeczywisty, współczynnik przyrostu rzeczywistego – wyjaśnia różnicę między emigracją a imigracją – odczytuje dane dotyczące wielkości i kierunków emigracji z Polski – wymienia główne skupiska Polonii – wyjaśnia znaczenie terminu migracje wewnętrzne – wymienia przyczyny migracji wewnętrznych – wymienia mniejszości narodowe w Polsce – wskazuje na mapie Polski regiony zamieszkałe przez mniejszości narodowe – wyjaśnia znaczenie terminów: struktura zatrudnienia, struktura wykształcenia, bezrobocie, stopa bezrobocia, ludność aktywna zawodowo – odczytuje z danych statystycznych wielkość zatrudnienia w poszczególnych sektorach gospodarki – odczytuje z mapy zróżnicowanie przestrzenne bezrobocia w Polsce i w Europie

	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: urbanizacja, wskaźnik urbanizacji – odczytuje z danych statystycznych wskaźnik urbanizacji w Polsce i w wybranych krajach Europy – wyjaśnia znaczenie terminu miasto – wymienia największe miasta i wskazuje je na mapie Polski – wymienia funkcje miast
<p style="text-align: center;">OCENA 3</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – szereguje województwa pod względem powierzchni od największego do najmniejszego – prezentuje na podstawie danych statystycznych zmiany liczby ludności Polski po II wojnie światowej – omawia na podstawie wykresu przyrost naturalny w Polsce w latach 1946–2016 – omawia przestrzenne zróżnicowanie współczynnika przyrostu naturalnego w Polsce – omawia na podstawie danych statystycznych średnią długość trwania życia Polaków na tle europejskich społeczeństw – wyjaśnia przyczyny zróżnicowania gęstości zaludnienia w Europie i w Polsce – omawia na podstawie mapy tematycznej przestrzenne zróżnicowanie gęstości zaludnienia w Polsce – wymienia główne przyczyny migracji zagranicznych w Polsce – określa kierunki napływu imigrantów do Polski – podaje najważniejsze cechy migracji wewnętrznych w Polsce – charakteryzuje mniejszości narodowe i grupy etniczne w Polsce – podaje przyczyny bezrobocia w Polsce – porównuje wielkość bezrobocia w Polsce i innych krajach europejskich na podstawie danych statystycznych – wymienia typy zespołów miejskich w Polsce i podaje ich przykłady – podaje różnicę między aglomeracją monocentryczną a policentryczną – podaje przyczyny rozwoju największych miast w Polsce – podaje przykłady miast o różnych funkcjach w Polsce
<p style="text-align: center;">OCENA 4</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia zmiany na mapie politycznej Europy w drugiej połowie XX wieku – oblicza współczynnik przyrostu naturalnego – podaje przyczyny zróżnicowania przyrostu naturalnego w Europie i w Polsce – omawia czynniki wpływające na liczbę urodzeń w Polsce – porównuje udział poszczególnych grup wiekowych ludności w Polsce na podstawie danych statystycznych – oblicza wskaźnik gęstości zaludnienia Polski – opisuje na podstawie mapy cechy rozmieszczenia ludności w Polsce – opisuje skutki migracji zagranicznych w Polsce – porównuje przyrost rzeczywisty ludności w Polsce i w wybranych państwach Europy – omawia przyczyny migracji wewnętrznych w Polsce – porównuje strukturę narodowościową ludności Polski z analogicznymi strukturami ludności w wybranych państwach europejskich – określa na podstawie danych statystycznych różnicę w strukturze zatrudnienia ludności w poszczególnych województwach – porównuje stopę bezrobocia w wybranych krajach europejskich – analizuje wskaźnik urbanizacji w Polsce i wybranych krajach Europy – analizuje rozmieszczenie oraz wielkość miast w Polsce – charakteryzuje funkcje wybranych miast w Polsce – omawia przyczyny rozwoju miast w Polsce
<p style="text-align: center;">OCENA 5</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia zmiany, które zaszły w podziale administracyjnym Polski po 1 stycznia 1999 r. – omawia na podstawie danych statystycznych uwarunkowania przyrostu naturalnego w Polsce na tle Europy – omawia strukturę płci i wieku ludności Polski na tle struktur wybranych państw europejskich na podstawie piramidy płci i wieku – omawia czynniki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze wpływające na rozmieszczenie ludności w wybranych państwach Europy i Polski

	<ul style="list-style-type: none"> – oblicza przyrost rzeczywisty i współczynnik przyrostu rzeczywistego Polsce – charakteryzuje skutki migracji wewnętrznych w Polsce – omawia przyczyny rozmieszczenia mniejszości narodowych w Polsce – przedstawia strukturę wyznaniową Polaków na tle innych państw Europy – omawia strukturę zatrudnienia wg działów gospodarki w poszczególnych województwach – omawia pozytywne i negatywne skutki urbanizacji – charakteryzuje przemiany współczesnych miast – omawia problemy mieszkańców dużych miast – analizuje wielkość miast w Polsce i ich rozmieszczenie wg grup wielkościowych – omawia przemiany współczesnych miast
OCENA 6	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – analizuje na podstawie dostępnych źródeł ekonomiczne skutki utrzymywania się niskich lub ujemnych wartości współczynnika przyrostu naturalnego w krajach Europy i Polski – analizuje konsekwencje starzenia się społeczeństwa europejskiego – analizuje skutki nierównomiernego rozmieszczenia ludności w Europie i w Polsce – ocenia skutki migracji zagranicznych w Polsce i w Europie – omawia na podstawie dostępnych źródeł problemy mniejszości narodowych w Europie i w Polsce – analizuje na podstawie dostępnych źródeł skutki bezrobocia w Polsce – omawia na podstawie dostępnych źródeł zmiany zachodzące w procesie urbanizacji w Polsce po II wojnie światowej
ROLNICTWO I PRZEMYSŁ POLSKI	
OCENA 2	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia funkcje rolnictwa – wymienia warunki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze rozwoju rolnictwa w Polsce – wymienia na podstawie map tematycznych regiony rolnicze w Polsce – wyjaśnia znaczenie terminów: plon, zbiór – wymienia główne uprawy w Polsce – wskazuje na mapie główne obszary upraw w Polsce – wyjaśnia znaczenie terminów: chów, hodowla, pogłowie – wymienia główne zwierzęta hodowlane w Polsce – wskazuje na mapie obszary hodowli zwierząt gospodarskich – dokonuje podziału przemysłu na sekcje i działy – wymienia funkcje przemysłu – wymienia źródła energii – wymienia typy elektrowni – wskazuje na mapie największe elektrownie w Polsce – wymienia największe porty morskie w Polsce i wskazuje je na mapie
OCENA 3	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – opisuje warunki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze rozwoju rolnictwa w Polsce – prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę wielkościową gospodarstw rolnych w Polsce – przedstawia znaczenie gospodarcze głównych upraw w Polsce – prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę upraw – wskazuje rejony warzywnictwa i sadownictwa w Polsce – przedstawia znaczenie gospodarcze produkcji zwierzęcej w Polsce – wymienia czynniki lokalizacji hodowli bydła, trzody chlewnej i drobiu w Polsce – omawia cechy polskiego przemysłu – wymienia przyczyny zmian w strukturze przemysłu Polski – lokalizuje na mapie Polski elektrownie ciepłownicze, wodne i niekonwencjonalne – opisuje wielkość energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych – opisuje na podstawie danych statystycznych wielkość przeladunków w portach morskich Polski

OCENA 4	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - przedstawia rolnictwo jako sektor gospodarki oraz jego rolę w rozwoju społeczno-gospodarczym kraju - omawia regiony rolnicze o najkorzystniejszych warunkach do produkcji rolnej w Polsce - przedstawia strukturę użytkowania ziemi w Polsce na tle innych krajów Europy - prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę hodowli w Polsce - przedstawia przemysł jako sektor gospodarki i jego rolę w rozwoju społeczno-gospodarczym kraju - omawia przyczyny nierównomiernego rozmieszczenia przemysłu w Polsce - prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę produkcji energii elektrycznej w Polsce na tle wybranych krajów Europy - opisuje na podstawie danych statystycznych strukturę przeładunków w portach morskich Polski - opisuje strukturę połowów ryb w Polsce
OCENA 5	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - omawia poziom mechanizacji i chemizacji rolnictwa w Polsce - charakteryzuje czynniki wpływające na rozmieszczenie upraw w Polsce - porównuje produkcję roślinną w Polsce na tle produkcji w innych krajach Europy - porównuje produkcję zwierzęcą w Polsce na tle produkcji w innych krajach Europy - omawia rozwój przemysłu w Polsce po II wojnie światowej - analizuje przyczyny i skutki restrukturyzacji polskiego przemysłu - omawia na podstawie dostępnych źródeł zmiany zachodzące współcześnie w polskiej energetyce - określa na podstawie dostępnych źródeł uwarunkowania rozwoju gospodarki morskiej w Polsce - omawia problemy przemysłu stoczniowego w Polsce
OCENA 6	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - przedstawia korzyści i szanse dla polskiego rolnictwa w Unii Europejskiej - dokonuje na podstawie danych statystycznych analizy zmian pogłowia wybranych zwierząt gospodarskich w Polsce po 2000 r. i wyjaśnia ich przyczyny - przedstawia perspektywy rozwoju gospodarki morskiej w Polsce
USŁUGI W POLSCE	
OCENA 2	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - podaje przykłady różnych rodzajów usług w Polsce - wyjaśnia znaczenie terminu komunikacja - wyróżnia rodzaje transportu w Polsce - wskazuje na mapie Polski porty handlowe, śródlądowe oraz lotnicze - wyróżnia rodzaje łączności - wyjaśnia znaczenie terminów: turystyka, walory turystyczne, infrastruktura turystyczna - dokonuje podziału turystyki - wymienia i wskazuje na mapie regiony turystyczne Polski - wyjaśnia znaczenie terminów: eksport, import, bilans handlu zagranicznego - wymienia państwa będące głównymi partnerami handlowymi Polski
OCENA 3	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - omawia zróżnicowanie usług w Polsce - omawia rodzaje transportu lądowego w Polsce - omawia na podstawie map tematycznych gęstość dróg kołowych i autostrad w Polsce - omawia na podstawie mapy tematycznej gęstość sieci kolejowej w Polsce - omawia na podstawie danych statystycznych morską flotę transportową w Polsce - omawia czynniki rozwoju turystyki - wymienia i wskazuje na mapie polskie obiekty, znajdujące się na Liście światowego dziedzictwa UNESCO - omawia strukturę towarową handlu międzynarodowego

<p>OCENA 4</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - przedstawia usługi jako sektor gospodarki oraz ich rolę w rozwoju społeczno-gospodarczym kraju - charakteryzuje udział poszczególnych rodzajów transportu w przewozach pasażerów i ładunków - omawia ruch pasażerski w portach lotniczych Polski - podaje przyczyny nierównomiernego dostępu do środków łączności na terenie Polski - charakteryzuje obiekty znajdujące się na Liście światowego dziedzictwa UNESCO - charakteryzuje na przykładach walory turystyczne Polski - przedstawia przyczyny niskiego salda bilansu handlowego w Polsce
<p>OCENA 5</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia przyczyny zróżnicowania sieci transportowej w Polsce - określa znaczenie transportu w rozwoju gospodarczym Polski - prezentuje na podstawie dostępnych źródeł problemy polskiego transportu wodnego i lotniczego - określa znaczenie łączności w rozwoju gospodarczym Polski - analizuje na podstawie dostępnych źródeł wpływy z turystyki w Polsce i w wybranych krajach Europy - ocenia na podstawie dostępnych źródeł atrakcyjność turystyczną wybranego regionu Polski - ocenia znaczenie handlu zagranicznego dla polskiej gospodarki
<p>OCENA 6</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ocenia na podstawie dostępnych źródeł poziom rozwoju turystyki zagranicznej w Polsce na tle innych krajów Europy - omawia na podstawie dostępnych źródeł zmiany, jakie zaszły w geograficznych kierunkach wymiany międzynarodowej Polski - podaje przykłady sukcesów polskich firm na arenie międzynarodowej

ZANIECZYSZCZENIE ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO POLSKI	
OCENA 2	Uczeń: – wymienia źródła zanieczyszczeń środowiska przyrodniczego – podaje przyczyny kwaśnych opadów
OCENA 3	Uczeń: – omawia rodzaje zanieczyszczeń i ich źródła
OCENA 4	Uczeń: – charakteryzuje wpływ poszczególnych sektorów gospodarki na stan środowiska – podaje źródła zanieczyszczeń komunalnych
OCENA 5	Uczeń: – analizuje na podstawie mapy tematycznej stan zanieczyszczeń wód śródlądowych – omawia skutki zanieczyszczeń środowiska naturalnego
OCENA 6	Uczeń: – ustala na podstawie dostępnych źródeł, jakie regiony w Polsce cechują się największym zanieczyszczeniem środowiska przyrodniczego
RELACJE MIĘDZY ELEMENTAMI ŚRODOWISKA GEOGRAFICZNEGO	
OCENA 2	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: powódź, dolina rzeczna, koryto rzeczne, terasa zalewowa, sztuczny zbiornik wodny – wymienia przyczyny powodzi w Polsce – wymienia główne źródła energii w województwach pomorskim i łódzkim – wymienia przyczyny migracji do stref podmiejskich – wymienia przyczyny wyludniania się wsi oddalonych od dużych miast – wymienia podstawowe cechy gospodarki centralnie sterowanej i gospodarki rynkowej – wyjaśnia znaczenie terminów: centra logistyczne, spedycja – wymienia główne atrakcje turystyczne wybrzeża Bałtyku i Małopolski
OCENA 3	Uczeń: – opisuje zjawisko powodzi – wskazuje na mapie ogólnogeograficznej Polski obszary zagrożone powodzią – wskazuje na mapie Polski rozmieszczenie największych sztucznych zbiorników wodnych – podaje przyczyny rozwoju energetyki wiatrowej i słonecznej w województwach pomorskim i łódzkim – omawia przyczyny migracji do stref podmiejskich – wskazuje na mapie województw podlaskiego i zachodniopomorskiego obszary o dużym wzroście liczby ludności – omawia cechy gospodarki Polski przed 1989 r. i po nim – omawia na podstawie mapy sieć autostrad i dróg ekspresowych – wymienia rodzaje usług, które rozwijają się dzięki wzrostowi ruchu turystycznego
OCENA 4	Uczeń: – wymienia czynniki sprzyjające powodziom w Polsce – określa rolę przeciwpowodziową sztucznych zbiorników – wyjaśnia wpływ warunków pozaprzyrodniczych na wykorzystanie OZE w województwach pomorskim i łódzkim – omawia na podstawie map tematycznych zmiany liczby ludności w strefach podmiejskich Krakowa i Warszawy – wskazuje na mapie województw podlaskiego i zachodniopomorskiego gminy o dużym spadku liczby ludności

	<ul style="list-style-type: none"> – analizuje współczynnik salda migracji na przykładzie województw zachodniopomorskiego i podlaskiego – omawia strukturę zatrudnienia w konurbacji katowickiej i aglomeracji łódzkiej przed 1989 r. – wymienia główne inwestycje przemysłowe we Wrocławiu i w jego okolicach – wskazuje na mapie tematycznej przykłady miejsc, w których przebieg autostrad i dróg ekspresowych sprzyja powstawaniu centrów logistycznych – wskazuje na mapie położenie głównych atrakcji wybrzeża Bałtyku i Małopolski
OCENA 5	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – analizuje konsekwencje stosowania różnych metod ochrony przeciwpowodziowej – omawia największe powodzie w Polsce i ich skutki – wymienia korzyści płynące z wykorzystania źródeł odnawialnych do produkcji energii – analizuje dane statystyczne dotyczące liczby farm wiatrowych w Łódzkiem i Pomorskiem – omawia wpływ migracji do stref podmiejskich na przekształcenie struktury demograficznej okolic Krakowa i Warszawy – określa zmiany w użytkowaniu i zagospodarowaniu stref podmiejskich na przykładzie Krakowa i Warszawy – wyjaśnia wpływ migracji na strukturę wieku ludności obszarów wiejskich – opisuje zmiany, jakie zaszły w strukturze produkcji po 1989 r. w konurbacji katowickiej i aglomeracji łódzkiej – omawia rolę transportu morskiego w rozwoju innych działów gospodarki – analizuje dane statystyczne dotyczące ruchu turystycznego nad Morzem Bałtyckim i w Krakowie – określa wpływ walorów przyrodniczych wybrzeża Bałtyku oraz dziedzictwa kulturowego Małopolski na rozwój turystyki na tych obszarach
OCENA 6	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – określa na wybranych przykładach wpływ wylesiania dorzeczy, regulacji koryt rzecznych, stanu wałów przeciwpowodziowych, zabudowy teras zalewowych i sztucznych zbiorników wodnych na wezbrania oraz występowanie i skutki powodzi w Polsce – analizuje na wybranych przykładach warunki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze sprzyjające produkcji energii ze źródeł odnawialnych i nieodnawialnych lub ograniczające tę produkcję oraz określa ich wpływ na rozwój energetyki – identyfikuje na wybranych przykładach związki między rozwojem dużych miast a zmianami w użytkowaniu i zagospodarowaniu terenu, stylu zabudowy oraz strukturze demograficznej w strefach podmiejskich – ukazuje na wybranych przykładach wpływ procesów migracyjnych na strukturę wieku i zmiany zaludnienia obszarów wiejskich – wykazuje na podstawie dostępnych źródeł wpływ przemian politycznych i gospodarczych w Polsce po 1998 r. na zmiany struktury zatrudnienia w wybranych regionach kraju – identyfikuje związki między przebiegiem autostrad a lokalizacją przedsiębiorstw przemysłowych oraz centrów logistycznych i handlowych na wybranym obszarze kraju – identyfikuje związki między transportem morskim a lokalizacją inwestycji przemysłowych i usługowych na przykładzie Trójmiasta

MÓJ REGION I MOJA MAŁA OJCZYZNA

OCENA 2	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminu region – wskazuje położenie swojego regionu na mapie ogólnogeograficznej Polski – wymienia i wskazuje na mapie ogólnogeograficznej sąsiednie regiony – wymienia najważniejsze walory przyrodnicze regionu – wyjaśnia znaczenie terminu mała ojczyzna – wskazuje na mapie ogólnogeograficznej Polski, topograficznej lub na planie miasta obszar małej ojczyzny – przedstawia źródła informacji o małej ojczyźnie – wymienia walory środowiska geograficznego małej ojczyzny
OCENA 3	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje środowisko przyrodnicze regionu oraz określa jego główne cechy na podstawie map tematycznych – rozpoznaje skały występujące w regionie miejsca zamieszkania – wyróżnia najważniejsze cechy gospodarki regionu na podstawie danych statystycznych i map tematycznych – określa obszar utożsamiany z własną małą ojczyzną jako symboliczną przestrzeń w wymiarze lokalnym – rozpoznaje w terenie obiekty charakterystyczne dla małej ojczyzny i decydujące o jej atrakcyjności
OCENA 4	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia uwarunkowania zróżnicowania środowiska przyrodniczego w swoim regionie – analizuje genezę rzeźby powierzchni swojego regionu – prezentuje główne cechy struktury demograficznej ludności regionu – prezentuje główne cechy gospodarki regionu – opisuje walory środowiska geograficznego małej ojczyzny – omawia historię małej ojczyzny na podstawie dostępnych źródeł
OCENA 5	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – przedstawia w dowolnej formie (np. prezentacji multimedialnej, plakatu, wystawy fotograficznej) przyrodnicze i kulturowe walory swojego regionu – analizuje formy współpracy między własnym regionem a partnerskimi regionami zagranicznymi – prezentuje na podstawie informacji wyszukanych w różnych źródłach i w dowolnej formie (np. prezentacji multimedialnej, plakatu, wystawy fotograficznej) atrakcyjność osadniczą oraz gospodarczą małej ojczyzny jako miejsca zamieszkania i rozwoju określonej działalności gospodarczej
OCENA 6	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – podaje przykłady osiągnięć Polaków w różnych dziedzinach życia społeczno-gospodarczego na arenie międzynarodowej – projektuje na podstawie wyszukanych informacji trasę wycieczki krajoznawczej po własnym regionie – wykazuje na podstawie obserwacji terenowych przeprowadzonych w wybranym miejscu własnego regionu zależności między elementami środowiska geograficznego – planuje wycieczkę po swojej małej ojczyźnie – projektuje na podstawie własnych obserwacji terenowych działania służące zachowaniu walorów środowiska geograficznego (przyrodniczego i kulturowego) oraz poprawie warunków życia lokalnej społeczności

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z GEOGRAFII – KLASA 8

AZJA

<p>OCENA</p> <p>2</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na mapie położenie geograficzne Azji – wymienia formy ukształtowania powierzchni Azji – wymienia strefy klimatyczne Azji na podstawie mapy klimatycznej – wymienia największe rzeki Azji – wymienia strefy aktywności sejsmicznej w Azji na podstawie mapy geologicznej – wyjaśnia znaczenie terminu <i>wulkanizm</i> – odczytuje z mapy nazwy największych wulkanów w Azji – wskazuje na mapie zasięg Ognistego Pierścienia Pacyfiku – wymienia czynniki przyrodnicze wpływające na rozwój rolnictwa w Azji – wymienia główne uprawy w Azji na podstawie mapy gospodarczej – określa cechy położenia Japonii na podstawie mapy ogólnogeograficznej – wymienia cechy środowiska naturalnego Japonii – wymienia główne uprawy w Japonii – określa cechy położenia Chin na podstawie mapy ogólnogeograficznej – lokalizuje na mapie ośrodki przemysłu zaawansowanych technologii w Chinach – wymienia główne uprawy w Chinach i opisuje ich rozmieszczenie na podstawie mapy gospodarczej – określa położenie geograficzne Indii – porównuje liczbę ludności Chin i Indii oraz odczytuje z wykresu ich prognozę – wymienia największe aglomeracje Indii i wskazuje je na mapie – wyjaśnia znaczenie terminu <i>slumsy</i> – wymienia główne rośliny uprawne w Indiach i wskazuje na mapie tematycznej regiony ich występowania – wymienia surowce mineralne w Indiach i wskazuje na mapie regiony ich występowania – określa położenie geograficzne Bliskiego Wschodu – wymienia państwa leżące na Bliskim Wschodzie na podstawie mapy politycznej – wskazuje na mapie miejsca konfliktów zbrojnych na Bliskim Wschodzie
<p>OCENA</p> <p>3</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – opisuje linię brzegową Azji na podstawie mapy świata – charakteryzuje zróżnicowanie środowiska geograficznego Azji – przedstawia kontrasty w ukształtowaniu powierzchni terenu Azji – omawia czynniki klimatyczne kształtujące klimat Azji – omawia strefy roślinne Azji – omawia budowę wulkanu na podstawie ilustracji – wymienia typy wulkanów i podaje ich główne cechy – wskazuje na mapie obszary Azji o korzystnych i niekorzystnych warunkach do rozwoju rolnictwa – wymienia czołówkę państw azjatyckich w światowych zbiorach roślin uprawnych na podstawie infografiki – charakteryzuje ukształtowanie powierzchni Japonii – omawia strukturę zatrudnienia w Japonii na podstawie analizy danych statystycznych – omawia warunki naturalne rozwoju rolnictwa w Japonii – przedstawia cechy rolnictwa Japonii na podstawie analizy danych statystycznych – określa różnorodność cech środowiska geograficznego Chin na podstawie mapy tematycznej – omawia czynniki przyrodnicze sprzyjające osadnictwu w Chinach – przedstawia nierównomierne rozmieszczenie ludności Chin na podstawie mapy gęstości zaludnienia – omawia główne kierunki produkcji rolnej w Chinach – omawia cechy środowiska geograficznego Półwyspu Indyjskiego – podaje przyczyny powstawania slumsów w Indiach – omawia warunki uprawy roślin w Indiach na podstawie mapy tematycznej

	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje indyjską Dolinę Krzemową – omawia cechy środowiska przyrodniczego Bliskiego Wschodu – omawia wielkość zasobów ropy naftowej na świecie i na Bliskim Wschodzie na podstawie wykresu i mapy tematycznej – przedstawia cele organizacji OPEC
OCENA 4	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia budowę geologiczną Azji na podstawie mapy tematycznej – omawia cyrkulację monsunową i jej wpływ na klimat Azji – charakteryzuje kontrasty klimatyczne i roślinne w Azji na podstawie mapy tematycznej – omawia czynniki wpływające na układ sieci rzecznej w Azji – omawia płytową budowę litosfery na podstawie map tematycznych – wyjaśnia przyczyny występowania trzęsień ziemi i tsunami w Azji – opisuje przebieg trzęsienia ziemi – omawia warunki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze rozwoju rolnictwa w Azji – opisuje ekstremalne zjawiska klimatyczne i ich skutki w Japonii opisuje skutki występowania tajfunów na obszarze Japonii – omawia bariery utrudniające rozwój gospodarki Japonii – omawia znaczenie i rolę transportu w gospodarce Japonii – omawia cechy gospodarki Chin – analizuje wielkości PKB w Chinach na tle innych krajów świata na podstawie danych statystycznych – charakteryzuje tradycyjne rolnictwo i warunki rozwoju rolnictwa Chin – przedstawia problemy demograficzne Indii – omawia system kastowy w Indiach – przedstawia zróżnicowanie indyjskiej edukacji – analizuje strukturę zatrudnienia i strukturę PKB Indii na podstawie wykresu – charakteryzuje przemysł przetwórczy Indii – omawia zróżnicowanie religijne na Bliskim Wschodzie – omawia wpływ religii na życie muzułmanów – przedstawia znaczenie przemysłu naftowego w krajach Bliskiego Wschodu
OCENA 5	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – analizuje azjatyckie rekordy dotyczące rzeźby terenu, linii brzegowej i hydrosfery na podstawie infografiki – omawia powstawanie Himalajów i rowów oceanicznych – przedstawia sposoby zabezpieczania ludzi przed skutkami trzęsień ziemi – omawia warunki klimatyczne w Azji wpływające na rytm uprawy ryżu – omawia znaczenie uprawy ryżu dla krajów Azji Południowo-Wschodniej – wykazuje związek między budową geologiczną a występowaniem wulkanów, trzęsień ziemi i tsunami w Japonii – analizuje źródła gospodarczego rozwoju Japonii – charakteryzuje cechy nowoczesnej gospodarki Japonii oraz rodzaje produkcji przemysłowej – uzasadnia, że gospodarka Japonii należy do najnowocześniejszych na świecie – przedstawia problemy demograficzne i społeczne Chin z uwzględnieniem przyrostu naturalnego na podstawie analizy danych statystycznych – omawia znaczenie nowoczesnych kolei w rozwoju gospodarczym Chin – omawia kontrasty etniczne, językowe i religijne w Indiach – charakteryzuje cechy gospodarki Indii i możliwości ich rozwoju – omawia znaczenie ropy naftowej w rozwoju ekonomicznym państw Bliskiego Wschodu – omawia źródła konfliktów zbrojnych i terroryzmu na Bliskim Wschodzie
OCENA 6	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, dlaczego na wschodnich wybrzeżach Azji występuje wiele wulkanów – udowadnia słuszność stwierdzenia, że Azja to kontynent kontrastów geograficznych – omawia wpływ budowy geologicznej na występowanie rowów tektonicznych, wulkanów, trzęsień ziemi i tsunami – ocenia skutki trzęsień ziemi dla obszarów gęsto zaludnionych

	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia na podstawie mapy ogólnogeograficznej i analizy danych statystycznych, dlaczego grunty orne mają niewielki udział w strukturze użytkowania ziemi w Azji – wykazuje związki między cechami klimatu monsunowego a rytmem upraw i „kulturą ryżu” w Azji Południowo-Wschodniej – ocenia znaczenie warunków przyrodniczych i czynników społeczno-kulturowych w tworzeniu nowoczesnej gospodarki Japonii – omawia wpływ gospodarki Chin na gospodarkę światową – opisuje główne problemy indyjskiego społeczeństwa oraz przedstawia ich przyczyny – analizuje skutki występowania konfliktów zbrojnych na Bliskim Wschodzie
AFRYKA	
OCENA 2	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – określa położenie matematyczno-geograficzne Afryki na podstawie mapy ogólnogeograficznej – wymienia strefy klimatyczne Afryki – wymienia największe rzeki i jeziora Afryki – wymienia czynniki przyrodnicze wpływające na rozwój rolnictwa w Afryce – wymienia główne uprawy w Afryce – wymienia surowce mineralne Afryki na podstawie mapy gospodarczej – wskazuje obszary występowania surowców mineralnych na terenie Afryki – wymienia atrakcyjne turystycznie państwa Afryki – określa położenie geograficzne Etiopii – wyjaśnia różnicę między głodem a niedożywieniem – wymienia państwa w Afryce dotknięte głodem i niedożywieniem – określa położenie geograficzne Kenii – wymienia obiekty turystyczne na terenie Kenii
OCENA 3	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia cechy ukształtowania powierzchni Afryki – wymienia cechy różnych typów klimatu w Afryce na podstawie klimatogramów – charakteryzuje sieć rzeczną i jeziora Afryki – omawia czynniki przyrodnicze i pozapryrodnicze rozwoju rolnictwa w Afryce – charakteryzuje znaczenie hodowli zwierząt w krajach Afryki – przedstawia zróżnicowanie PKB w różnych państwach Afryki na podstawie analizy danych statystycznych – omawia przemysł wydobywczy w Afryce – wskazuje państwa w Afryce dotknięte problemem głodu i niedożywienia na podstawie mapy tematycznej – analizuje niedożywienie ludności w Afryce na podstawie wykresu – przedstawia ruch turystyczny Kenii na podstawie analizy danych statystycznych
OCENA 4	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia wpływ czynników klimatotwórczych na klimat Afryki – omawia rozmieszczenie opadów atmosferycznych w Afryce na podstawie mapy klimatycznej – omawia udział rolnictwa w strukturze zatrudnienia w wybranych państwach Afryki na podstawie wykresu – omawia gospodarkę w strefie Sahelu – omawia cechy gospodarki krajów Afryki na podstawie analizy danych statystycznych – przedstawia nowoczesne działy gospodarki Afryki – omawia rozwój i znaczenie usług w Afryce – omawia przyczyny niedożywienia ludności w Etiopii – opisuje zmiany w poziomie niedożywienia ludności Etiopii – wymienia obiekty w Kenii wpisane na listę dziedzictwa UNESCO – opisuje walory kulturowe Kenii na podstawie wybranych źródeł informacji
OCENA 5	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia związki budowy geologicznej Afryki z powstawaniem rowów tektonicznych – wyjaśnia cyrkulację powietrza w strefie międzyzwrotnikowej – omawia przyczyny procesu pustynnienia w strefie Sahelu – omawia typy rolnictwa w Afryce

	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia czynniki ograniczające rozwój gospodarki w Afryce – omawia skutki niedożywienia ludności w Etiopii – omawia bariery ograniczające rozwój turystyki w Afryce – omawia walory przyrodnicze Kenii wpływające na rozwój turystyki
OCENA 6	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia istnienie strefowości klimatyczno-roślinno-glebowej w Afryce – wyjaśnia związki między warunkami przyrodniczymi a możliwościami gospodarowania w strefie Sahelu – ocenia skutki stosowania rolnictwa żarowo-odłogowego i plantacyjnego w Afryce Zachodniej – przedstawia rolę chińskich inwestycji na kontynencie afrykańskim – przedstawia sposoby walki z głodem ludności Afryki na przykładzie Etiopii – określa związki między warunkami przyrodniczymi i kulturowymi a rozwojem turystyki na przykładzie Kenii – przedstawia argumenty pomagające przełamywać stereotypy na temat Afryki
AMERYKA PÓLNOCNĄ I AMERYKA POŁUDNIOWĄ	
OCENA 2	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – określa położenie geograficzne Ameryki – wymienia nazwy mórz i oceanów oblewających Amerykę Północną i Amerykę Południową – wymienia największe rzeki Ameryki i wskazuje je na mapie – wyjaśnia znaczenie terminów: tornado, cyklon tropikalny – wskazuje na mapie Aleję Tornad – wymienia nazwy wybranych cyklonów tropikalnych w XXI wieku – określa położenie geograficzne Amazonii – omawia florę i faunę lasów równikowych – podaje liczbę ludności Ameryki Północnej i Ameryki Południowej na podstawie wykresu – wymienia główne odmiany człowieka zamieszkujące Amerykę – wyjaśnia znaczenie terminów: urbanizacja, wskaźnik urbanizacji, aglomeracja, megalopolis – wymienia obszary słabo i gęsto zaludnione w Ameryce Północnej i Ameryce Południowej i wskazuje je na mapie – wymienia największe miasta i aglomeracje Ameryki Północnej i Ameryki Południowej i wskazuje na mapie – przedstawia położenie geograficzne Kanady na podstawie mapy ogólnogeograficznej – wymienia główne uprawy na terenie Kanady – wskazuje zasięg występowania głównych upraw w Kanadzie na mapie gospodarczej – określa położenie geograficzne Stanów Zjednoczonych – wyjaśnia znaczenie terminów: produkt światowy brutto, technopolia – wymienia główne działy przemysłu w Stanach Zjednoczonych – wymienia rodzaje usług wyspecjalizowanych w Stanach Zjednoczonych
OCENA 3	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia nazwy państw leżących w Ameryce Północnej i Ameryce Południowej – podaje główne cechy ukształtowania powierzchni Ameryki – wymienia strefy klimatyczne Ameryki – omawia przyczyny powstawania tornad i cyklonów tropikalnych – podaje główne rejony występowania cyklonów tropikalnych i kierunki ich przemieszczania się – podaje cechy środowiska geograficznego Amazonii – omawia cechy klimatu Amazonii – podaje przyczyny zróżnicowania etnicznego i kulturowego Ameryki – przedstawia czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności w Ameryce Północnej i Ameryce Południowej – analizuje liczbę ludności miejskiej w ogólnej liczbie ludności państw Ameryki na podstawie mapy tematycznej – przedstawia cechy położenia geograficznego Kanady na podstawie mapy ogólnogeograficznej – omawia ukształtowanie powierzchni Kanady

	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia czynniki wpływające na klimat Kanady – omawia strukturę użytkowania ziemi w Kanadzie na podstawie wykresu – opisuje cechy położenia geograficznego Stanów Zjednoczonych – wymienia czynniki wpływające na rozwój Doliny Krzemowej – omawia strukturę użytkowania ziemi w Stanach Zjednoczonych na podstawie wykresu
OCENA 4	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje budowę geologiczną Ameryki – omawia czynniki klimatyczne wpływające na klimat Ameryki – porównuje strefy klimatyczne ze strefami roślinnymi w Ameryce – charakteryzuje wody powierzchniowe Ameryki na podstawie mapy ogólnogeograficznej – omawia mechanizm powstawania tornad i cyklonów tropikalnych – podaje przyczyny wysokich rocznych sum opadów atmosferycznych w Amazonii – opisuje piętrowość wilgotnych lasów równikowych w Amazonii – omawia wielkie migracje w historii zasiedlania Ameryki – omawia zmiany liczby ludności w Ameryce na przestrzeni lat na podstawie wykresu – omawia rozwój miast Ameryki na podstawie wybranych źródeł – podaje przykłady megalopolis w Ameryce i wskazuje je na mapie – podaje przyczyny powstawania slumsów w wielkich miastach na przykładzie Ameryki Południowej – przedstawia zasięg występowania lasów w Kanadzie na podstawie mapy tematycznej – przedstawia miejsce Kanady w światowym eksporcie wybranych płodów rolnych na podstawie wykresu – omawia znaczenie przemysłu i jego kluczowe działy w Stanach Zjednoczonych – omawia cechy rolnictwa Stanów Zjednoczonych
OCENA 5	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wykazuje związek ukształtowania powierzchni z budową geologiczną w Ameryce – omawia związek stref klimatycznych ze strefami roślinnymi w Ameryce – przedstawia skutki występowania tornad i cyklonów tropikalnych w Ameryce – omawia ekologiczne następstwa wylesiania Amazonii – podaje kierunki gospodarczego wykorzystania Amazonii – przedstawia sytuację rdzennej ludności w Ameryce – przedstawia negatywne skutki urbanizacji w Ameryce – określa cechy megalopolis w Ameryce Północnej – omawia czynniki wpływające na przebieg północnej granicy upraw i lasów w Kanadzie – opisuje cechy gospodarstw wielkoobszarowych na terenie Kanady – charakteryzuje wybrane wskaźniki rozwoju gospodarczego Stanów Zjednoczonych – omawia znaczenie usług wyspecjalizowanych w gospodarce Stanów Zjednoczonych – omawia przyczyny marnowania żywności na przykładzie Stanów Zjednoczonych
OCENA 6	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ustala prawidłowości w ukształtowaniu powierzchni Ameryki Północnej i Ameryki Południowej na podstawie map tematycznych – przedstawia sposoby ochrony przed nadchodzącym cyklonem na podstawie wybranych źródeł informacji – przedstawia działania człowieka mające na celu ochronę walorów przyrodniczych Amazonii – omawia skutki zanikania kultur pierwotnych na przykładzie Ameryki Północnej i Ameryki Południowej – opisuje problemy ludności mieszkających w slumsach na podstawie materiałów źródłowych – wykazuje zależność między ukształtowaniem powierzchni, cyrkulacją powietrza, odległością od morza, prądami morskimi a przebiegiem północnej granicy upraw i lasów w Kanadzie – omawia cechy charakterystyczne gospodarki Kanady z uwzględnieniem surowców mineralnych, rozwoju przemysłu i handlu – ocenia wpływ przemysłu zaawansowanych technologii na rozwój gospodarki Stanów Zjednoczonych

	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia rolę Stanów Zjednoczonych w gospodarce światowej na podstawie analizy danych statystycznych
AUSTRALIA I OCEANIA	
OCENA 2	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – określa położenie geograficzne Australii i Oceanii – wymienia największe pustynie Australii na podstawie mapy – wyjaśnia znaczenie terminu basen artezyjski – wymienia endemity w Australii oraz na wyspach Oceanii – przedstawia liczbę ludności i gęstość zaludnienia w Australii na podstawie mapy tematycznej i analizy danych statystycznych – wymienia największe miasta Australii oraz wskazuje je na mapie
OCENA 3	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje środowisko przyrodnicze Australii i Oceanii – charakteryzuje ukształtowanie powierzchni Australii – wymienia strefy klimatyczne w Australii – charakteryzuje wody powierzchniowe Australii – omawia czynniki przyrodnicze wpływające na rozmieszczenie ludności w Australii – omawia występowanie surowców mineralnych w Australii na podstawie mapy tematycznej
OCENA 4	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia cechy charakterystyczne poszczególnych typów klimatu w Australii na podstawie klimatogramów – omawia strefowość roślinną w Australii na podstawie mapy tematycznej – omawia bariery utrudniające zamieszkanie Australii – charakteryzuje rdzennych mieszkańców Australii – omawia cechy rolnictwa Australii na tle warunków przyrodniczych – przedstawia znaczenie turystyki w rozwoju gospodarki Australii i Oceanii
OCENA 5	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia wpływ położenia Australii na klimat – omawia zasoby wód artezyjskich i ich rolę w gospodarce Australii – wyjaśnia, dlaczego Australia jest atrakcyjna dla imigrantów – omawia znaczenie przemysłów przetwórczego i zaawansowanych technologii w rozwoju Australii
OCENA 6	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wykazuje zależność między klimatem a zasobami wód powierzchniowych w Australii – wykazuje zależność pomiędzy rozmieszczeniem ludności a warunkami naturalnymi występującymi w Australii – określa główne cechy gospodarki Australii na tle warunków przyrodniczych
OBSZARY OKOŁOBIEGUNOWE	
OCENA 2	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – określa położenie geograficzne obszarów okołobiegunowych – wyjaśnia znaczenie terminów: góra lodowa, pak lodowy, lądolód, lodowce szelfowe, nunataki – wymienia gatunki roślin i zwierząt na obszarach Arktyki i Antarktyki – wymienia surowce mineralne na obszarach Arktyki i Antarktyki – wskazuje na mapie Antarktydy położenie polskiej stacji badawczej Henryka Arctowskiego
OCENA 3	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia cechy środowiska przyrodniczego obszarów okołobiegunowych – charakteryzuje klimat Arktyki i Antarktyki – wymienia zagrożenia środowiska naturalnego obszarów polarnych
OCENA 4	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – opisuje zjawisko dnia polarnego i nocy polarnej na obszarach okołobiegunowych – charakteryzuje ludy zamieszkujące Arktykę oraz warunki ich życia – opisuje warunki życia w polarnej stacji badawczej

OCENA 5	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> - porównuje środowisko przyrodnicze Arktyki i Antarktyki - wyjaśnia, dlaczego Antarktyda jest największą pustynią lodową - prezentuje osiągnięcia polskich badaczy obszarów okołobiegunowych - wyjaśnia status prawny Antarktydy
OCENA 6	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> - omawia zmiany w środowisku przyrodniczym obszarów polarnych - charakteryzuje cele oraz zakres badań prowadzonych w Arktyce i w Antarktyce na podstawie na podstawie dostępnych źródeł - omawia wkład Polaków w badania obszarów polarnych na podstawie dostępnych źródeł